

ROLAND SCHIMMELPFENNIG

**JEDNOHO JASNÉHO MRAZIVÉHO RÁNA
V LEDNU NA ZAČÁTKU 21. STOLETÍ**

PLUS

Jednoho jasného, mrazivého rána v lednu na začátku 21. století

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Roland Schimmelpfennig

**Jednoho jasného, mrazivého rána v lednu
na začátku 21. století – e-kniha**

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Roland Schimmelpfennig

Jednoho jasného mrazivého rána
v lednu na začátku 21. století

Přeložil Tomáš Dimter

ROLAND SCHIMMELPFENNIG

**JEDNOHO JASNÉHO MRAZIVÉHO RÁNA
V LEDNU NA ZAČÁTKU 21. STOLETÍ**

PLUS

Překlad této knihy vychází s finanční podporou Goethe Institutu.

The translation of this work was supported by a grant from Goethe-Institut.

Originally published as *An einem klaren, eiskalten*

Januarmorgen zu Beginn des 21. Jahrhunderts

© S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main, 2016

Translation © Tomáš Dimter, 2019

Cover illustration © Jindřich Janiček, 2019

ISBN tištěné verze 978-80-259-1038-2

ISBN e-knihy 978-80-259-1054-2 (1. zveřejnění, 2019)

Jednoho jasného mrazivého rána v lednu na začátku 21. století překročil osamocený vlk nedlouho po východu slunce zamrzlou hraniční řeku mezi Německem a Polskem.

Vlk přišel z východu. Přeběhl po ledu zamrzlé Odry, dostal se na druhý břeh řeky a pohyboval se dál západním směrem. Za řekou bylo slunce ještě hluboko pod horizontem.

Vlk běžel v ranním přisvitu pod bezmračným nebem přes rozlehlá zasněžená pole, než dorazil k okraji lesa a zmizel v něm.

O den později objevil jakýsi myslivec třicet kilometrů na západ od řeky v lese krvavé zbytky roztrhaného srnčího těla. Vedle mrtvého srnce našel ve sněhu vlčí stopy.

Stalo se to nedaleko od Vierlindenu u Seelowa. Poslední vlk byl v těchto místech spatřen před sto šedesáti lety, v roce 1843.

Vlk zůstal v této oblasti do poloviny února. Nikdo ho nezahlédl, našla se jen vlčí stopa a zakrvácená divočina ve sněhu.

Byla to velmi studená a dlouhá zima. Na konci druhého únorového týdne začal padat sníh a sněžení několik dní neustávalo.

Večer 16. února dostalo nákladní auto s cisternou na zasněžené dálnici mezi Polskem a Berlínem smyk.

Nákladní auto se na silnici vzpříčilo a převrátilo se. Další dva nákladáky najely do auta s cisternou a vypukl požár. Nákladní auto s cisternou explodovalo. Žádný z řidičů nepřežil.

V důsledku této nehody dostalo na uklouzané vozovce šedesát vozidel smyk a zaklínila se do sebe. Lidé se nedostali ze svých pomačkaných aut a oheň se šířil dál.

To bylo zhruba na úrovni Glieningmoorsu. Během krátké doby se kolona protáhla na více než čtyřicet kilometrů, až k polské hranici. Dálnice byla v obou směrech neprůjezdná.

Nadešla noc. Řidiči aut v koloně vypnuli motory a stěrače. Na dálnici a na stojící vozidla se v temnotě snášel sníh. Odstavným pruhem projížděly kolem nekonečné řady aut vozy hasičů a záchranářů. Sněžení neustávalo. Všechno zahalilo ticho.

Mladý Polák byl na cestě ze vsi nedaleko Varšavy do Berlína a za volantem strávil jedenáct hodin. Tři hodiny už stál na dálnici ve sněhu. V dálce viděl plát oheň stále ještě hořících automobilů.

Vybuchlý nákladní vůz s cisternou a úsek do sebe zaklíněných vozidel asi tři kilometry před sebou.

Motor staré toyoty neběžel. Mladý muž mrzl. Neměl dost benzínu, aby nechal motor běžet. Občas pohnul klíčkem v zapalování o půl otáčky a nechal krátce pracovat stěrače. Měl strach o baterii. Vypnul světla v autě, rádio neposlouchal. Seděl v toyotě ve tmě.

Tohle tady bude trvat dvacet hodin, slyšel předtím volat jednoho polského řidiče na silnici. Tohle tady potrvá ještě dvacet hodin, vyvolával muž opakovaně.

Mladý Polák vystoupil z auta a udělal si telefonem fotky vzdáleného požáru v noci. Pak zase nastoupil do auta. Na fotkách nebylo nic poznat.

Zavolal své přítelkyni Agnieszce, která na něho čekala v Berlíně.

– Ne, potrvá to ještě pár hodin.

– Co děláš, zeptala se. Máš deku?

– Mám v kufru spacák.

– Nech auto být a běž do nejbližší vesnice.

– Tady žádná vesnice není.

– Musí tam nějaká být. Musí tam být nějaká vesnice.

– Tady není nic, nic není vidět.

– Musí tam být nějaká vesnice, Tomaszi, běž do nejbližší vesnice, jinak tam zmrzneš.

– Tady žádná vesnice není. Nemůžu tady nechat auto jen tak.

Poté co další hodinu prostál v koloně, vystoupil Tomasz z auta, aby se zašel podívat k místu nehody. Než vyrazil, rozhlížel se po nějakém orientačním bodě, neboť věděl, že bez orientačního bodu by už zasněženou toyotu nenašel.

Na krajnici vpravo od něho stál ukazatel s údajem v kilometrech: Berlín 80 km.

Jsem stopař, pomyslel si, jsem podělanej stopař.

Tomasz došel až k místu nehody. Stále sněžilo. Modrá světla záchranných vozidel se v temnotě točila. Když přišel blíž, uviděl bílomodré plameny autogenů, jimiž se hasiči pokoušeli osvobodit lidi ze zaklíněných vozidel. Slyšel volání a výkřiky. V hustém sněžení postával na krajnici asi šedesátiletý muž, tělnatý, v tílku, zakrvácený, zřejmě řidič kamionu.

– Můžu ti nějak pomoci, zavolal Tomasz polsky na muže. Měl pocit, že ho zná, z Varšavy, ale muž na něho křikl:

– Starej se o svý.

Na druhé straně dálnice přistál vrtulník. Někdo kolem rozmístil reflektory. Záchranáři kohosi nesli na nosítkách k jedné ze sanitek. Běželi, jak nejrychleji dokázali. Vedle nosítek spěchala nějaká žena. Neustále něco vykřikovala, nějaké slovo, možná jméno, a pak uklouzla a spadla do sněhu. Záchranáři běželi dál.

Tomasz se otočil. Mezi stojícími auty se vracel zpět do temnoty.

Tři záchranky s modrými světly mu jely odstavným pruhem v ústrety. V husté sněhové vánici hledal svůj orientační bod, značku s údajem o vzdálenosti. Nakonec

zasněženou toyotu našel a obešel auto, aby si z kufru vyndal spacák.

Tomas žil už tři roky s Agnieszkou v Berlíně. Většinou pracoval pro jednoho Poláka, pro Marka. Marek a jeho parta demolovali jádra domů nebo je renovovali. Dělali všechno.

V Polsku Tomasz vždycky pracoval sám. Když pracoval mimo Varšavu, někdy přespával ve spacáku na stavbě nebo v autě, sám – ale v Německu to už nešlo.

Od té doby, co Tomasz žil v Německu, nedokázal pracovat sám. Od té doby, co žil v Německu, Tomasz nevydržel být sám.

Zámek kufru toyoty byl zamrzlý. Vpravo před ním stál na krajnici ukazatel – osmdesát kilometrů do Berlína.

Pak uviděl vlka. Vlk stál před značkou na kraji zasněžené silnice, sedm metrů před ním, necelých sedm metrů.

Vlk, pomyslel si Tomasz, vypadá to jako vlk, spíš je to velký pes, kdo tady nechá pobíhat svého psa volně, anebo je to přece jen vlk?

Vyfotil zvíře před značkou ve sněhové vánici. Blesk v temnotě.

Vzápětí vlk zmizel.

Měla podlitinu pod pravým okem a nateklý ret.
Dívka seděla pod stříškou jediné autobusové zastávky
ve vsi. Vesnice se jmenovala Sauen, ležela blízko Bees-
kova v okrese Odra-Spréva.

Bylo brzy ráno, šest třicet. Ještě byla tma. Dívka čekala
na školní autobus. Bylo jí šestnáct. Její matka ji před-
chozí večer dvakrát udeřila pěstí do obličeje.

Do světelného kužele pouliční lampy padal sníh. Ves
netvořilo víc než pár domů u okresní silnice.

Vedle dívky seděl na lavičce pod stříškou zastávky její
přítel.

– Pojďme odsud pryč, řekla mu.

Oba na sobě měli těžké kožené bundy, kanady, řetězy,
náušnice, ale měli měkké tváře, lehká těla.

– Kam bys chtěla jít? zeptal se.

– Do Berlína, řekla.

Když přijel autobus, už byli pryč. Nešli podél okresky.
Na okresní silnici by jim dříve nebo později někdo

zastavil – dvě děti brzy ráno ve sněhu. Šli po polních cestách.

Dívka se jmenovala Elisabeth a chlapec Michal.

Když dorazili k lesu, poprvé po čtyřech dnech přestalo sněžit.

– Fuck, fuck, fuck, řekl Charly a současně se usmíval a koulel očima, jen se na to podívej, jen se na to koukni. Jacky sledovala jeho pohled z výlohy na ulici, ale nebylo tam nic, nic zvláštního. Auta, chodci. Přestalo sněžit.

– Dřív tady bydleli jiní lidi, dřív to tady bylo jiný.

– Charly, ty přece ani nevíš, kdo tady dřív bydlel.

– Ale vždyť to přece vidíš, vždyť to vidíš.

– Vždyť my jsme tady předtím taky nebydleli.

– My tady přece nebydlíme.

– Ale jo, bydlíme tady.

– Nebydlíme *tady*. Tady.

Berlín, Prenzlauer Berg: před rokem 1989 býval tento kráček pekařstvem. Jedna ze starých prodavaček po převratu převzala pekařství a udělala z něho díky troše peněz kiosku, takzvanou večerku. V malé kleci za pultem chovala dva králíčky, ale pak začala mít problémy s úřady a králíčky museli pryč. Měla otevřeno do pozdního večera a prodávala noviny, cigarety, pivo, kořalku,

chipsy a kolu, a když už se k ní dolů staří lidé ze čtvrti nedostali, chodila žena s novinami, pivem a cigaretami k nim nahoru, ale teď byl konec i s tím. Kráček nevynášel dost, nájmy v oblasti stoupaly, a tak v pětadesáti letech skončila a pak kiosky převzali Charly a Jacky, mladí lidé, kteří hledali právě něco takového a šetřili na to. Vymalovali, černě a zlatě a temně rudě.

– Máš takovej divnej pohled, a ty to víš, Charly. Máš takovej divnej pohled, koulíš očima, co to s tebou je?

– To jsem ti právě chtěl říct, víš to? Víš to, zlato? To ty vypadáš divně, už celý den, na co to jen myslíš?

– Na to, že někdy něco není v pořádku, ale nevím co.

– Můžu ti říct, co není v pořádku, nechodí dost lidí. Myslím si, že obchody jdou dobře, ale přesto nechodí dost lidí...

– Za to může počasí, Charly.

– A pak uděláš ten divnej obličej a řekneš, že já se tváří divně. A Charly přitom zase doširoka otevřel oči.

– Myslíš, že budeme mít někdy děti?

– Ale jistě, ale jistě, ale nezdá se ti, že je ještě trochu brzo? Sotva jsme obchod otevřeli, nechceme to nejdřív trochu zajet? Tobě je devětadvacet...

– Bude mi třicet a ty už skoro nemáš vlasy.

– Máme ještě moře času.

Jenže ona věděla, že to tak není. Cítila, že děti nikdy mít nebudou.

– Ale no jo, řekl Charly, dobře, co by bylo kdyby, co by bylo kdyby, ještě jednou si to celý promyslíme, celý to ještě jednou promyslíme od začátku do konce, a zároveň zase vykulil oči, od začátku do konce, fuck.

Muž si udělal kávu do termosky a pár chlebů. Vzal si dalekohled a zbraň, loveckou pušku, ale žádného psa. Pes zemřel před Vánoci. Starý muž nikomu neřekl, že před svítáním vyrazí do lesa. Teple se oblékl, holínky, dlouhý kabát, klobouk, a když přecházel dvůr, hvízdal na psa, ale pes nepřiběhl, a pak si vzpomněl, že pes už není.

Sníh byl hluboký a muž po lesní cestě postupoval jen velmi pomalu. Byl skoro hodinu a půl na cestě, než krátce před svítáním došel k posedu. Nepřišel, aby něco zastřelil. Byl tady jen proto, že miloval to místo, šírání, pole před sebou, naproti okraj lesa. Muž sem chodil často, i v zimě, časně ráno.

Slyšel o vlkovi kolem Seelowa, to bylo od něho daleko na sever. Věděl, že vlci putují. Vlci žijí ve smečkách, ale mnohá zvířata musí smečku opustit a pak putují, aby našli novou smečku. A mohou urazit velké vzdálenosti, sedmdesát kilometrů za den i víc.

Muž seděl nahoře na posedu a díval se na zasněžené pole krátce před rozedněním. Popíjel kávu z termosky. Jeho žena nikdy neměla ráda, když chodil do lesa sám, z obav o něho a ze sobectví a nejistoty. Nelíbilo se jí, když odcházel se psem a ji nebral s sebou.

Nelíbilo se jí, že ji nechával samotnou, ani to, že býval rád sám.

Muž nepřišel, aby na něco vystřelil, klidně by býval mohl nechat zbraň doma.

Rozednilo se. Starý muž onoho rána nespatriil žádnou divokou zvěř, žádné srnčí, žádná divoká prasata. Měl pocit, že zahlédl na druhé straně pole nějaký pohyb, ale dalekohledem nic nespatriil.

Pak se najednou necítil dobře, zničehonic se mu udělalo špatně, potily se mu dlaně, srdce se rozbušilo. Tak přichází smrt, pomyslel si, tak je to.

Po několika minutách se mu udělalo lépe, ale byl celý zpocený, věděl, že se musí vrátit, jenže měl strach, že se mu to nepovede.

|

Tomasz potřeboval na cestu z Varšavy do Berlína celkem sedmnáct hodin. Vyrazil pozdě dopoledne 16. února. Večer dostal na německé dálnici čtyřicet kilometrů za polskou hranicí nákladní vůz s cisternou smyk. Nákladní vůz s cisternou se na silnici vzpříčil, převrátil se, zachvátil ho požár a nakonec vybuchl. Přes šedesát automobilů začalo brzdit a vrážet do sebe. Trvalo osm hodin, než byla dálnice zase volná. Tomasz stál až do tří hodin ráno v koloně – před ním záře ohně ve tmě, později umělé osvětlení.

Necelých deset metrů před sebou uviděl vlka, vlka v odstavném pruhu.

– Cože jsi, ty žes viděl vlka? smála se Agnieszka. Blázníš, drahý.

Právě přijel a seděl před ní v malé kuchyni jejího bytu v Neuköllnu. Byly čtyři hodiny ráno nebo o něco více. Doma neměla téměř nic k jídlu, jen čaj a pivo.

- Koupila jsem ti pivo.
- Nemáš polívku? V autě byla taková zima, myslím, že z toho určitě onemocním.
- Tys viděl vlka...
- Seděl jsem osm hodin ve studený toyotě.
- Kdy jsi viděl vlka?

Měli levný jednopokojový byt ze šedesátých let. Byt měl nízký strop, byl tmavý a hlučný. Stěny byly tenké. Na stropě malé kuchyňky svítila zářivka.

- Půjdeš teď na stavbu?
- Ano, řekl.
- Aha. Měla jsem za to, že budeš nemocný.
- V odstavném pruhu. Viděl jsem ho na dálnici, v odstavném pruhu.

Smála se. Agnieszce bylo dvaadvacet. Byla s Tomaszem od čtrnácti. On byl o dva roky starší. Pocházeli ze stejné vesnice nedaleko Varšavy. Teď spolu byli třetím rokem v Berlíně.

Ona uklízela obchody, obchodní prostory, uklízela obrovské kanceláře, u lidí od filmu, u novinářů, občas jim večer hlídala děti. Do těchto kruhů se dostala náhodou a pak ji doporučovali dál. Když ona a Tomasz přišli do Berlína, ani jeden nemluvili německy. Teď mluvila Agnieszka skoro bezchybně německy a on pořád nerozuměl skoro ani slovo. Na stavbách pracoval téměř výlučně se samými Poláky.

- Na krajnici. V odstavném pruhu.

Oba pracovali hodně, co nejvíc to šlo, dnem i nocí. Spali málo. Když on skončil na stavbě, přišel za ní a pomáhal jí s úklidem, v noci v opuštěných kancelářských

patrech na náměstí Rosy Luxemburgové nebo v Schönerhauser Allee.

Pracovali od rána od šesti nebo sedmi až do pozdní noci, od pondělí do sobotního poledne. V sobotu večer chodili tancovat.

– Vyfotil jsem ho.

Podívala se na snímek.

– Tys vyfotil vlka.

– Vždyť to říkám.

– Myslíš si, že toho vlka vyfotilo hodně lidí?

– Ne. Nikdo.

– Vlk na dálnici, řekla. Ve sněhu.

– V koloně. Vlk v koloně.

Zasmála se. Znělo to jako žert. Málokdy žertoval. Skoro nikdy.

Neviděli se téměř čtyři týdny, on pracoval pro nějakého příbuzného nedaleko Varšavy. Podívala se na něho. Znali se od doby, kdy byli ještě dětmi. Byli spolu už osm let. Do Berlína odešli spolu, nesezdání.

V očích jejích katolických příbuzných žili v hříchu. Tentokrát jeli do Berlína toyotou. Byt v Neuköllnu sehnali přes přátele.

Živili se chipsy a kolou a sušenkami a čajem a pivem, protože jim v Německu nic jiného nechutnalo a protože neměli čas vařit.

Ona byla vždycky veselá, vždycky mohla dál, nic mě nedostane, smála se pokaždé, a když ho teď viděla sedět za kuchyňským stolem, všimla si, že on už nemůže. Viděla, jak mu pomalu ubývají síly. Už několik měsíců